

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА ПІДГОТОВКА У ВИЩІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ**

Г. В. ЛЕСИК, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
докторант відділу політики та врядування у вищій освіті

Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

e-mail: lesykganna@gmail.com

Анотація. У статті окреслено основні моменти та особливості соціально-гуманітарної підготовки у вищій школі України як основи міжкультурної комунікації початку ХХІ століття. Розглянуто питання впливу соціально-гуманітарної підготовки на розвиток майбутніх фахівців. Проаналізовано освітньо-професійні програми підготовки бакалаврів та магістрів, які визначають змістовний бік спрямованості особистості у процесі засвоєння соціально-гуманітарного циклу дисциплін.

Ключові слова: вища освіта, соціально-гуманітарна підготовка, соціально-гуманітарний розвиток, освітня траєкторія, міжкультурна комунікація, діалог культур, загальнолюдські цінності.

Актуальність (Introduction). Вхідження України у світовий освітній та інформаційний простір нагально порушує питання формування особистості сучасного фахівця, який здатний до вибудови власного шляху у професійному та громадському житті, вільного орієнтування у світі, цивілізованого ставлення до інших культур. Глобалізація світового середовища, зокрема у процесах культурного взаємопроникнення, усвідомлення та сприйняття загальнолюдських цінностей, найбільш активно засвоюються у період становлення особистості, який характеризується мотиваційними змінами й інтелектуальною активністю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблема соціально-гуманітарної підготовки у вищій школі України є надзвичайно актуальною для даного етапу розвитку освітньої практики. У сучасній психолого-педагогічній літературі розглядають розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості (Г.О. Балл, І.Д. Бех, Н.Ф. Шевченко); сукупність особистісно-ціннісних якостей людини (О.М. Лисенко, Н.В. Нерух); готовність міжособистісної взаємодії (О.П. Зеленська, В.А. Семиченко, А.В. Суцценко); шляхи гуманізації вищої школи (С. Бергель, С.Я. Клецова, Е.П. Олесина, О.І. Сандига П.П. Скляр).

Мета (Purpose) статті є аналіз особливостей соціально-гуманітарної підготовки у вищій школі України як основи міжкультурної комунікації.

Методи (Methods). На основі комплексного аналізу наукової літератури, публіцистичних джерел, офіційних документів здійснено обробку фактологічного матеріалу дослідження; узагальнення опрацьованих матеріалів сприяло виявлення можливостей здійснення освітньої конвергенції в соціально-гуманітарній сфері та уможливило формулювання висновків та визначення шляхів використання педагогічного досвіду.

Результати (Results). Дослідження процесу соціально-гуманітарної підготовки індивіда в університетських умовах привертає інтерес перш за все як діалог між учасниками освітнього процесу та міжкультурної взаємодії, внаслідок яких відбуваються конструктивні зміни. Ця проблема є однією з центральних у гуманітарних науках (філософії, соціології, педагогіці, психології тощо).

Поняття «соціалізація» та «гуманізація» мають декілька аспектів. В «Енциклопедії освіти» зазначено: «Соціалізація – 1) двосторонній взаємообумовлений процес взаємодії людини і соціального середовища, який передбачає її включення до системи суспільних відносин шляхом засвоєння соціального досвіду і самостійного відтворення цих відносин,

у ході яких формується унікальна неповторна особистість; 2) процес становлення особистості як суспільної істоти, під час якого складаються різноманітні зв'язки особистості із суспільством, засвоюються орієнтації, цінності, норми, відбуваються розвиток особистісних властивостей, формуються активність та цілісність особистості, набувається соціальний досвід, що нагромаджений людством за весь період розвитку» [5, 835-836]; «Гуманізація – 1) один із нових соціально-педагогічних принципів, який відображає спрямованість розвитку освіти на гуманні стосунки в суспільстві як загальнолюдську цінність; 2) передбачає формування цілісності, системності бачення світу і свого місця в ньому на основі єдності теорій особистого досвіду; 3) ціннісна орієнтація, в основі якої лежить побудова особистісних установок» [5, 156-158].

Таким чином, соціально-гуманітарна підготовка у вищому навчальному закладі є стратегічним напрямом освіти, що уможлиблює формування фахівця як творчої особистості, який визначається професійністю і стійкими соціально-психологічними якостями. При гуманістичному підході до навчання, де людина є визначальною метою і цінністю суспільства, відмітимо, що студент переходить із категорії пасивного об'єкта соціалізаційного впливу до активного суб'єкта означеного процесу.

Роль університету в освітньому процесі полягає в тому, щоб забезпечити систему освітньої діяльності, в якій гуманізм є провідною ідеєю, що об'єднує різні освітні та управлінські структури в єдину, де зберігається баланс інтересів кожного суб'єкта. Соціально-гуманітарна підготовка у вищій школі визначається як процес засвоєння індивідом соціально-культурного досвіду, багаторівневого за своїм характером і структурою, забезпечення зв'язку участі особистості в суспільних відносинах та формуванні індивідуальності. Даний вид підготовки є унікальним тому, що людина одночасно усвідомлює свою соціальну унікальність і рівноправність, усвідомлюючи рівність інших членів соціуму.

Даний вид підготовки є міжкультурною взаємодією розвитку умінь встановлювати особистісний контакт, активної співпраці, взаєморозуміння, взаємовпливів, пізнання та формування нового знання, засвоєння соціального, гуманітарного, культурного досвіду. Особливо слід підкреслити інтерактивну соціалізуючу функцію соціально-гуманітарної підготовки, яка полягає у формуванні вмінь, здібностей і якостей особистості, які сприяють її самореалізації у взаємодії з суспільством, довколишнім середовищем, міжособистісним і професійним стосункам.

Кожна країна має свій унікальний ціннісно-орієнтований світогляд, в якому відбиває самобутність даної культури. Сучасне українське суспільство схиляється до європейських цінностей і прагне до рівності у європейському просторі, формує запит на випускника вузу, як людину нового типу, активного, творчого, гуманного.

Сучасна філософія трактує цінності як народжений культурою зміст, що влітається в мінливе різноманіття соціального життя як його інваріанти, що дозволяють: пов'язувати різні часові модули (минуле, сучасне, майбутнє); семіотизувати простір людського життя, наділяючи всі елементи в ньому аксіологічною значимістю; задавати системи пріоритетів, способи соціального визнання, критерії оцінок; будувати складні і багаторівневі системи орієнтації у світі; обґрунтовувати смисли [2].

Однак, цінності є і засобом відображення дійсності відносно кожної людини, її життєдіяльності, що визначають змістовний бік спрямованості особистості. Вони є основою світогляду і визначають напрям діяльності людини. Укладаючись у систему, цінності об'єднують суспільство з особистістю та доєднують особу до системи суспільних відносин.

Спираючись на нормативно-методичні положення з розроблення освітньо-професійних програм підготовки фахівця [4; 7; 9; 10] та Державний стандарт вищої освіти України з напрямку професійної підготовки в освітньо-кваліфікаційній характеристиці майбутнього фахівця виділено найбільш характерні ключові компетенції, які найчастіше фігурують у програмах підготовки бакалаврів та магістрів негуманітарних спеціальностей у вищій школі України: 1) *Соціально-особистісні компетенції*: розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (принципи біоетики); розуміння необхідності та

дотримання норм здорового способу життя; здатність учитися; здатність до критики й самокритики; креативність, здатність до системного мислення; адаптивність і комунікабельність; наполегливість у досягненні мети; турбота про якість виконуваної роботи; толерантність; екологічна грамотність; 2) *Інструментальні компетенції*: здатність до письмової й усної комунікації державною та рідною мовами; знання іншої мови (мов); навички роботи з комп'ютером; навички управління інформацією; дослідницькі навички; знання та розуміння необхідності дотримання норм безпеки життєдіяльності та охорони праці; 3) *Загальнонаукові компетенції включають*: базові знання основ філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності; базові знання фундаментальних розділів математики, в обсязі, необхідному для володіння математичним апаратом відповідної галузі знань, здатність використовувати математичні методи в обраній професії; базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси; базові знання в галузі знань, які необхідні для засвоєння загальнопрофесійних дисциплін.

Вважаємо, що у набутті даних компетенцій просто не обійтися без дисциплін соціально-гуманітарного блоку, зокрема, вивчення культури і мови (в університетському курсі це – українська мова (за професійним спрямуванням) (108 год.), історія української культури (72 год.), іноземна мова (180 год.), які несуть в собі не тільки загальноосвітні ідеї, а й одночасно забезпечують розвиток особистості, підтримують мотивацію студентства. Особливої актуальності нині набуває проблема володіння і студентами, і викладачами іноземною мовою на рівні навчання, освіти, науки, використання її в професійній та міжнародній діяльності. Протягом останніх років чимало ВНЗ і наукових установ набули досвіду продуктивної співпраці з іноземними партнерами; стажування, навчання студентів, аспірантів та науково-педагогічних працівників у закордонних вищих навчальних закладах.

У процесі вивчення іноземної мови, значущим є розуміння того, що іноземна мова, як власне й українська, є не однорідною. Культура лінгвістичної більшості – є унормованою мовою, а культура різних груп людей – це особливі утворення. Схожість таких мовних фактів дозволяє сформувати уявлення про культурне різноманіття як про норму співіснування культур в сучасному полікультурному світі. Відмінності – фокусують увагу, стимулюють інтерес, породжують неупередженість та толерантність до представників інших культур. Таким чином, полікультурність світу стає нормальним явищем, а діалог культур виконує функцію зв'язку і рівності.

Для поліпшення навчання і полегшення якості навчання іноземної мови викладачі досить часто удаються до використання матеріалів пов'язаних із культурними особливостями країн, фактів історії, предметів матеріальної культури, персоналій національних героїв, міфів і переказів. «Необхідними в плані формування комунікативної і лінгвосоціокультурної компетентностей є матеріали, пов'язані з історичними, економічними, соціальними фактами країн, мову якої ми вивчаємо. Значимість матеріалів такої спрямованості дуже висока саме у, віці, коли відбувається активне становлення особистості, формується світогляд, виробляється соціальна позиція [4, с. 47].

Водночас, у процесі вивчення мовних явищ, звичаїв, традицій, мистецтва необхідне порівняння даних фактів із власною культурою, а часом відбувається запозичення певних елементів. Ці запозичення відбиваються не лише на побутовому рівні, але дедалі частіше трапляються у науковому і діловому аспекті – резюме, портфоліо, кейси завдань та інше – і це теж є однією із сторін діалогу культур. Підтримуючи і запозичуючи форми роботи, ми погоджуємося на долучення до вироблення спільних культурних і наукових площин існування. Проте у цьому доброму починанні криється і загроза для власної культури – суцільне «мавпування» призводить до знецінення здобутків і бажання плазува-

ти. Тому вважаємо, що для внутрішньої безпеки країни та виховання гордості за власну країну із соціально-гуманітарної підготовки у вітчизняних вишах не мають зникнути такі курси як українська та зарубіжна культура, філософія, соціальна психологія та педагогіка тощо.

Творцем вчення про діалог культур є В.С. Біблер, який наголошував на розбіжності культурних процесів з процесами освіти і науки. Він зауважував, що «в наш час людина освічена не є автоматично культурною людиною»; не можна розглядати культурний спадок за спрощеною схемою «висхідних сходів, де ігнорується і применшується цінність попереднього етапу» [3]. На разі, вища школа намагається перейти до побудови стосунків зоснованих на ідеї діалогу культур, суб'єкт-суб'єктних відносин, толерантності, науковості, формуванні гуманістичного світогляду через спілкування, прибираючи із освітнього дискурсу принцип накопичення знань.

В історії вітчизняної педагогіки (М.К. Вентцель, Т.Г. Лубенець, К.Д. Ушинський, Митрополит Никифор, С.Ф. Русова, Г.С.Сковорода) і зарубіжної (Дж. Дьюї, І.Г. Песталоцці, А. Комбс, А. Маслоу, К. Роджерс), практиці вітчизняних вищих навчальних закладів (Острозька академія, Києво-Могилянський колегіум) заклали традиції використання діалогу як інструменту навчання і виховання, який пов'язували з потребою людини зрозуміти себе і навколишній світ, розвинути свій розум.

Серед сучасних універсальї освіченості можемо виділити наступні: фундаментальні та прикладні знання для роботи в певній царині; соціо-гуманітарні та природничі для усвідомлення картини світу та органічного входження в неї; володіння інформаційними технологіями та мовами для ліпшого діалогу зі світом; медичні та психологічні – збереження здоров'я; навички самоосвіти – для більш комфортного поводження з інформацією.

Таким чином систему мотивації особистості, а відповідно і ставлення до навчання, формує соціальна ситуація та життєві обставини, зокрема і належність до студентської спільноти. Вузкопрофесійна спрямованість з одного боку сприяє підготовці доброго спеціаліста у своїй галузі, а з іншого – загрожує не реалізації творчих здібностей через обмеженість світогляду, бідний емоціональний світ, відсутності активної життєвої позиції. Мислення випускника університету не може обмежуватися виключно оперуванням спеціальними знаннями. Без опертя на філософські, суспільні, гуманітарні науки, вміння діалектично аналізувати та інтерпретувати явища і процеси неможлива гармонізація загальнолюдського розвитку, прояв творчих здібностей у швидко змінюваному технологічно-інформаційному світі.

На думку С. Бергеля, «щоб відповісти на нові виклики науки, де традиційної етики вже не досить, слід було відкрити діалог між природничими науками та соціально-гуманітарними науками, кожна з яких має свою методологією і особливості, а також звернутися до інших наукових широт – від філософії до медицини і біології, включаючи право, соціологію та антропологію» [1]. Це цілком відбиває тенденції багатовекторності та поліваріантності освітніх траєкторій, що можливо найближчим часом стануть основою інтегрованих соціально-гуманітарних програм або варіативних включень в освітні модулі вищої школи. Одним із таких нових утворень, що набуває все більшої популярності у вищій школі за межами нашої держави, є біоетика, яка відстоює цінності гуманізму завдяки своїм методам і прийомам, сконцентрованим на пошуку консенсусу шляхом ясного і конструктивного діалогу з усіма суміжними секторами. Виходячи з позицій неупередженості та терпимості, біоетика прагне до прийняття норм і законів, що враховують реалії міжкультурних громад і поєднують хранителів особливих традицій і вірувань.

Висновки і перспективи (Discussion). Отже, на сьогодні про Україну у світі відомо набагато більше ніж десять-двадцять років тому. Маємо завдячувати в цьому масштабності демократичних перетворень в ідеологічній, політичній, культурній, освітній сферах. Ставши на шлях демонстрації світу своєї цивілізаційно-європейської значущості, маємо виправдати сподівання наполегливою працею над удосконаленням освітніх трає-

кторій, що уможливлуватимуть взаємодію на засадах загальнолюдських цінностей особистості. Зважаючи на обмеженість в часі (10-25% на викладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу) та безглуздість намагання втиснути у 2-3 кредити інформацію від початку її накопичення людством, варто змінити докорінно підхід до викладання і осягнення цих знань. Таким чином, особистісні та загальнолюдські цінності, які утворюють ядро культури і є соціально значущими мають виходити в поле діалогу культур, для того, щоб знову і знову породжувати цінності в кожній окремій людині. Соціально-гуманітарні дисципліни в негуманітарному вузі повинні виконувати функції пов'язані з переданням духовно-ціннісного досвіду людства новим поколіннями, сприяти міжкультурній комунікації, покращувати якість життя.

Перспективи подальших розробок вбачаємо у розробленні та впровадженні міждисциплінарних інтегрованих курсів соціально-гуманітарного спрямування.

Список використаних джерел

1. Bergel, S. Bioethics: unimagined challenges – [Electron resource] – Access mode: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002130/213061r.pdf#page=36>
2. Авдєєва, І. М., Слободянюк, А. А. Психолого-педагогическое образование как средство гуманизации образовательного процесса в высшей школе [Текст] // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Серія: Психологія. – Випуск 33. – Рівне: РДГУ, 2006. – С.12-17.
3. Библер, В. С. Культура. Диалог культур. (Опыт определения// Вопросы философии. – 1989. – №6. – с. 31-42.
4. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика [Текст] : Монографія / За ред. Н. Г. Ничкало. – Хмельницький: ТУП, 2002. – 334 с.
5. Добрынин Н. Ф. Внимание и память / Н.Ф. Добрынин. – М.: Знание, 1958. – 32 с.
6. Енциклопедія освіти [Текст] / Академія педагогічних наук України; головн. ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
7. Змістові частини галузевих стандартів вищої освіти підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів молодшого спеціаліста та бакалавра щодо гуманітарної, соціально-економічної та екологічної освіти та освіти безпеки життєдіяльності людини та охорони праці [Текст] : Інструктивний лист МОН України від 19.06.2002 р. №1/9-307 // Інформаційний вісник „Вища освіта”. – 2003. - № 11. – 55 с.
8. Клецова, С. Я., Сандыга, О. И. Пути гуманизации высшего технического образования // VI Міжнародна науково-методична конференція «Проблеми та шляхи розвитку вищої технічної освіти» (6-7 червня 2002р.) : Тези доповідей. – К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2002. – С.187-189.
9. Комплекс нормативних документів для розробки складових систем стандартів вищої освіти. Додаток 1 до наказу Міносвіти України від 31.07.1998 р. №285 зі змінами та доповненнями, що введені розпорядженням Міністерства освіти і науки України від 05.03.2001 р. №28-р. [Текст] // Інформаційний вісник „Вища освіта” – 2003. - № 10. – 82 с.
10. Наказ Міносвіти і науки України від 9.07.2009 р., № 642 «Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента» (наказ від 25.04.2014 р., № 1392) [Текст]. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/147>
11. Олесина, Е. П. «Диалог культур» как фактор формирования культуры личности / Е. П. Олесина // Материалы семинара «Воспитание искусством как фактор социализации личности». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.art-education.ru/project/seminar-2008/olesina.htm> Дата последнего доступа: 26.10.2014.
12. Скляр, П. П. Гуманістичні засади перебудови «педагогічних технологій» у технічній освіті // Гуманізм та освіта [Текст] : Збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м.Вінниця, 21-23 вересня 2004 р. В 2-х томах. Т.1. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2004. – С.49-52.

References

1. Bergel S. Bioethics: unimagined challenges – [Electron resource] – Access mode: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002130/213061r.pdf#page=36>

2. Avdieieva, I. M., Slobodianiuk, A. A. (2006). Psykholoho-pedahohycheskoe obrazovanye kak sredstvo humanyzatsyy obrazovatel'nogo protsessa v vysshei shkole [Psycho-pedagogical education as a means of humanization of educational process in high school] // Update the content, forms and methods of training and education in educational institutions: Collected Works. Scientific notes Rivne State Humanitarian University. Series: Psychology. - Issue 33 – Rivne: RDHU, 12-17.
3. Bybler, V. S. (1989). Kultura. Dyaloh kultur. (Opyt opredeleniya)) [Culture. Dialogue of Cultures. (Some experience)] // Problems of philosophy. 6, 31-42.
4. Nichkalo, N. G. ed. (2002) Derzhavni standarty profesiinoi osvity: teoriia i metodyka [State standards of professional education: Theory and Methods]. Khmelnytskyi: TUP, 334.
5. Dobrynyn N. F. (1958) Vnymanye y pamiat [Attention and Memory]. Znanye, 32.
6. Kremen, V. H. ed. (2008) Entsyklopediia osvity [Education Encyclopedia]. Kyiv: Yurinkom Inter, 1040.
7. Zmistovi chastyny haluzevykh standartiv vyshchoi osvity pidhotovky fakhivtsiv osvitno-kvalifikatsiinykh rivniv molodshoho spetsialista ta bakalavra shchodo humanitarnoi , sotsialno-ekonomichnoi ta ekolohichnoi osvity ta osvity bezpeky zhyttiediialnosti liudyny ta okhorony pratsi (19.06.2002) [Substance of industry standards for higher education training educational qualification of junior specialist and bachelor on humanitarian, socioeconomic, and environmental education and education safety of human life and health] : : Instructional a letter of Ukraine from 19.06.2002 r. №1/9-307.
8. Kletsova, S. Ia., Sandyha, O. Y. (2002) Puty humanyzatsyy vyssheho tekhnicheskoho obrazovanyia [Ways of humanization of higher technical education] // VI International Scientific Conference "Problems and ways of development of higher technical education" (June 6-7, 2002.): Abstracts. – Kyiv: IVTs «Vydavnytstvo «Politekhnik», 187-189.
9. Information Bulletin "Higher Education" – 2003 (2003). - Ministry of Education and Science of Ukraine, 82.
10. Nakaz Minosvity i nauky Ukrainy vid 9.07.2009 r., № 642 «Pro orhanizatsiiu vyvchennia humanitarnykh dystsyplin za vilnym vyborom studenta» (nakaz vid 25.04.2014 r., № 1392) [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 09.07.2009 p., № 642 "On organization of studying humanities student free choice". – [Elektronnyi resurs] – Available at : <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/147>
11. Olesyna, E. P. (2014) «Dyaloh kultur» kak faktor formyrovanyia kultury lychnosti ["Dialogue of Cultures" as a factor of cultural identity] // Proceedings of the seminar "Education of art as a factor of socialization". – [Electronic resource] – Available at : <http://www.art-education.ru/project/seminar-2008/olesina.htm> Data posledneho dostupa: 26.10.2014.
12. Skliar, P. P. (2004) Humanistychni zasady perebudovy «pedahohichnykh tekhnolohii» u tekhnichnii osviti [Humanistic principles of perestroika "educational technology" in technical education] // Humanism and Education: Proceedings of the Intern. nauk. and practical. Conf., Vinnitsa, 21-23 September 2004 in 2 vols. T.1. Vinnytsia: UNIVERSUM-Vinnytsia, 49-52.

СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫЕ ПОДГОТОВКА В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ УКРАИНЫ КАК ОСНОВА МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ: НАЧАЛО XX ВЕКА

Г. В. Лесик

Аннотация. В статье обозначены основные моменты и особенности социально-гуманитарной подготовки в высшей школе Украины как основы межкультурной коммуникации начале XXI века. Рассмотрены вопросы влияния социально-гуманитарной подготовки на развитие будущих специалистов. Проанализированы образовательно-профессиональные программы подготовки бакалавров и магистров, которые определяют содержательную сторону направленности личности в процессе усвоения социально-гуманитарного цикла дисциплин.

Ключевые слова: высшее образование, социально-гуманитарная подготовка, социально-гуманитарное развитие, образовательная траектория, межкультурная коммуникация, диалог культур, общечеловеческие ценности.

SOCIAL AND HUMANITARIAN TRAINING AT HIGHER SCHOOL OF UKRAINE AS THE BASIS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION: BEGINNING OF THE XXI CENTURY

G.V.Lesyk

Abstract. *The article stresses the main items and peculiars of social and humanitarian training in higher school of Ukraine as the basis of intercultural communication at the beginning of the XXI century. It considers the questions of social and humanitarian training influence upon the development of future specialists. The article analyzes educational and professional programs of bachelors and masters training in process of social and humanitarian cycle of disciplines acquisition.*

Key words: *higher education, social and humanitarian training, social and humanitarian development, educational trend, intercultural communication, dialogue of cultures, common human values.*

УДК 378.126

МОТИВАЦІЙНА КОМПОНЕНТА У ПЕДАГОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРАНТІВ НЕПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

О.В.МАТВІЄНКО, доктор педагогічних наук, професор кафедри комп'ютерних наук,

E-mail: ox2006@bk.ru

М.Н.ЦИВІН, кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерних наук

E-mail: tsyvin@mail.ru

Київський національний університет культури і мистецтв

Анотація. *Суперечність між необхідністю вивчення нормативних педагогічних дисциплін та відсутністю мотивації у переважній більшості студентів, які не вбачають свою подальшу діяльність як викладача вищої школи актуалізує визначення педагогічних умов і необхідних засобів для мотивації до їх опанування.*

Мета дослідження – обґрунтувати і запропонувати заходи з підвищення мотивації до вивчення дисципліни «Методика викладання у вищій школі» магістрантами, які не пов'язують свою подальшу кар'єру із науково-педагогічною діяльністю.

Для обґрунтування заходів з підвищення мотивації до вивчення «Методика викладання у вищій школі» магістрантами, які не пов'язують свою подальшу кар'єру із науково-педагогічною діяльністю було використано такі методи: метод педагогічного спостереження, дослідницька бесіда для виявлення ставлення студентів і викладачів до методики викладання дисципліни, метод теоретичного аналізу педагогічних ідей для наукових узагальнень з питань навчання і виявлення нових закономірностей.

Представлено пропозиції щодо підвищення мотивації магістрантів, які не пов'язують свою подальшу кар'єру із науково-педагогічною діяльністю, при вивченні курсу «Методика викладання у вищій школі». Пропонується «адаптивний» підхід, який базується на звертанні у змісті курсу до категорії «трудоий колектив як освітньо-виховна система».

Ключові слова: *непедагогічні спеціальності, мотивація, педагогічна підготовка.*

Актуальність (Introduction). Введення до навчального плану підготовки магістрів нормативного курсу «Методика викладання у вищій школі» є об'єктивно необхідною умовою магістерської підготовки як першого етапу у професійно-педагогічній підготовці майбутніх викладачів вищих навчальних закладів. У такому контексті наявність дисципліни у плані підготовки магістрів непедагогічного профілю є педагогічно доцільною та методологічно виправданою і не викликає сумнівів. Однак, як наголошують практики, у студентів часто викликає нерозуміння навчальної мети вивчення такого курсу, особливо, якщо вони не планують пов'язувати свою подальшу кар'єру із науково-педагогічною дія-